

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم وېر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

هنر و موسیقی	Arts & Music
--------------	--------------

مصاحبه کننده : پیکار پامیر

مصاحبه ی اختصاصی با استاد عبداللطیف پاکدل

جنگهای مسلحانه و حوادث خونبار تقریباً سه دهه ی پسین کشور ، نه تنها ویرانی گسترده و هزاران هزار کشته برجای گذاشت ، بلکه ملیونها تن از افراد میهن عزیز ما را وادار به مهاجرت در خارج از کشور نمود ه ارزشها و استعداد های بیشمار علمی و هنری ما را یا نا بود ساخت ویا به انزوای غم انگیزی کشانید . منجمله ، تعداد زیادی از شاعران ، آواز خوانان و نوازنده گان بلند مرتبت ما که وجود و حضور شان در کشور محبوب ما هم غنیمت بود و هم ضرورت ، متأسفانه راهی دیار غربت شده و غالباً در بی صدایی و حتا گمنامی اجباری در هر گوشه و کنار جهان بسر برده و یا میبرند .

استاد عبداللطیف پاکدل نیز یکی از شخصیت های محترم هنری افغانستان است که جبر حوادث اورا سالها پیش به دیار مهاجرت و در هاله ی از بی صدایی کشانید . ولی آنچه استاد پاکدل را در این بخش متمایز و قابل توجه بیشتر میسازد ، اینست که ایشان در عین حالیکه بمثابه ی پناهنده ی افغان در کانادا بسر میبرد ، به تالیف و تدوین کتاب قطور و مفصلی پیرامون مبادی موسیقی کلاسیک افغانستان بنام (سفینه موسیقی) نیز پرداخته است . بنابراین ، لازم دانستیم به سلسله ی مصاحبه های اختصاصی ، به پای صحبت استاد رفته از ایشان بخواهیم در مورد (سفینه موسیقی) و همچنان دانش و تجربیات بسیار طولانی اش در بخش موسیقی افغانی توضیحاتی ارایه فرماید . اینک مصاحبه ی ما با استاد عبداللطیف پاکدل :

سوال) استاد ! سلام و ارادت ما را بپذیرید .

جواب) خوش آمدید ، تشکر ، ممنون شما .

سوال) این موضوع را میدانیم که شما از سالهای تقریباً ۱۹۹۰ در شهر تورنتو زنده گی میکنید ، مگر به تناسب دانش و استعداد قابل توجهی که در بخش موسیقی کلاسیک کشور ما دارید ، خیلی بی سر و صدا میبایشتید ، چرا ؟

جواب) راستش را بگویم ، من اساساً آدم شهرت طلبی نیستم ، در کنسرت ها و محافل عمومی هم هیچگاه آواز نخوانده و نمی خوانم ، کمپوزستور هم نیستم ، ولی همیشه با موسیقی بصورت علمی آن سر و کار داشته و دارم .

سوال) از گذشته های زنده گی تان و اینکه چه واقع شد که به موسیقی رو آوردید و از چه زمانی آغاز کردید ، توضیحی بدهید ؟

جواب) هنوز کودک بودم که می دیدم در خانه ی ما آلات موسیقی وجود دارد و از دوران همان کودکی ، طنین مسرت بخش آهنگ و موسیقی گوشم را مینواخت . چون پدر مرحومم عبدالغفور خان ولد حاجی میرزا عبدالقیوم خان و نیز کاکا و مامایم موسیقی را هم دوست داشتند و هم بصورت خصوصی مینواختند و می سراییدند . باوجود آنکه پدر مرحومم و دیگر بزرگان خانواده در دوران سلطنت نادر خان به زندان رفتند و مرا هم که هنوز در صنف هشتم لیسه نجات بودم از مکتب اخراج کردند ، دست از کار موسیقی برنداشته نزد استادان بزرگ مانند استاد قاسم ، استاد غلام حسین پدر استاد سر آهنگ ، استاد نتو ، استاد معراج الدین خان ستار نواز ، استاد یعقوب قاسمی و استاد محمد حسین سر آهنگ به آموزش موسیقی پرداختم . چون بعداً کارمند بانک ملی شدم ، به رییس بانک مذکور پیشنهاد گشایش یک کورس آموزش موسیقی را نمودم که وی پذیرفت و این کورس در داخل عمارت بانک ملی افتتاح شد و مرحوم استاد غلام حسین خان ، استاد ناظر خان سارنگ نواز و سراج الدین خان ستار نواز مشغول تدریس موسیقی شدند و من ازان ها ، چیزهای زیادی در علم بی پایان موسیقی آموختم .

سوال) پس از آنهمه آموزش که یقیناً ریاضت و زحمتکشی های شبانه روزی را ایجاب مینماید ، آیا به دستگاه رادیو افغانستان هم که در آن سالها یگانه دستگاه رادیویی ، آنهم رادیوی دولتی بود ، همکاری کردید یا خیر ؟

جواب) خیر ، اگرچه چند مرتبه از طرف مسوولین آن دستگاه به همکاری دعوت شدم ، مگر هیچگاه نشد که با آنها همکاری باشم ، خودم هم نمیدانم چرا . ولی در قسمت ثبت آواز باید بگویم که اصلاً جرات این کار را نداشتم و بخاطر انجام دادن آن هم هیچوقت سعی نکردم .

سوال) یعنی هیچ آهنگ ثبت شده از شما باقی نمانده ؟

جواب) بعضی اوقات که در بعضی از محافل بسیار خصوصی و دوستانه ، آنهم به اثر تقاضای دوستان خوانده ام ، از طرف بعضی از عزیزان جسته و گریخته به ثبت رسیده و بخشی ازان آهنگها در این اواخر در چند سی دی بنام های خوشه ، آهنگهای مجلسی ، آهنگهای گلچین و آهنگهای کلاسیک پاکدل جمع آوری و ثبت شده که امروز نمونه های آنرا به شما اهدا خواهم کرد .

سوال) استاد ! بگذار برگردیم به کتاب (سفینه موسیقی) که شما آنرا در کانادا تالیف و تدوین کردید . طوریکه ملاحظه میشود ، این اثر ، بیشتر از چهارصد صفحه را احتوا کرده و شامل بخشهای مختلف معلوماتی میباشد . لطفاً خودتان پیرامون انگیزه ی اصلی تالیف این کتاب و مطالب مندرج در آن توضیح دهید .

جواب) اولاً باید بگویم که منظور من از تالیف این کتاب فقط ایفای یک وظیفه و انجام دادن یک خدمت برای هموطنانم و بخصوص برای نسل جوانی که به موسیقی علاقه مند هستند ، بوده است . شما اطلاع دارید که نشر و پخش کتاب در کانادا از نظر اقتصادی ارزان نیست ، ولی من با صرف وقت زیاد و مصرف پول شخصی ، در قدم اول با استفاده از ماشین فوتو کاپی و بگونه ی قلمی چند جلد آنرا بچاپ رسانیده حتا

بدون چشمداشت پولی برای ذوات افغانی اهدا کردم . انتظار می‌رود در آینده ، کسانی که توان مالی دارند و یا موسسات رسمی در داخل یا خارج کشور به چاپ و دیزاین اساسی آن اقدام نمایند . چنانکه شما می‌بینید ، این اثر دارای بخشهای مختلف از قبیل تصادیق مراجع رسمی مبنی بر کارکرد هایم ، اسناد تحصیلی ، تحسین نامه ها ، زنده گینامه ی من ، تقاریظ ، تصاویر تعدادی از هنرمندان هندی و افغانی ، گفتار بزرگان راجع به موسیقی و بالاخره الفبای موسیقی ، سر و لی وتال و همچنان راگها و مقام ها و مفهوم و معنی موسیقی وحتا شاه بیت ها در موارد مختلف و غیره میباشد .

سوال) شما سفری به وطن هم داشتید ، آیا از این کتاب هم به آنجا انتقال دادید ؟ آیا با مقامات فرهنگی کشور هم در تماس شدید و اگر بلی ، پس آنها در این زمینه چه نظر و اقدامی داشتند؟

جواب) ضمن سفر شخصی که به وطن داشتم ، مصاحبه هایی با رادیو و تلویزیون کابل داشتم و چند آهنگ کلاسیک هم به ثبت رسا نیدم . با وزارت اطلاعات و فرهنگ هم تماس گرفتم ، (سفینه موسیقی) را به مراجع فرهنگی کشور سپردم که از آن استقبال بعمل آمد ، ولی در قسمت چاپ و تکثیر آن اقدامی صورت نگرفت .

سوال) سفینه بی را که شما تالیف کردید ، به نظر من اولین اثر جامع و علمی در بخش موسیقی کلاسیک سر زمین عزیز ما میباشد ، زیرا استادان دیگر با وجود فهم و دانش عمیق شان از موسیقی کلاسیک ، متأسفانه فرصت یا مجال تالیف کتاب در این زمینه را نیافتند ، تنها استاد سرآهنگ رساله ی کوچکی بنام (بزم طرب) تالیف نمود که آنهم جامع و مفصل نیست ، اگر این اثر را مثلاً جوانان ما به اختیار داشته باشند ، از تلمذ نزد استاد بی نیاز خواهند بود ؟ جواب) کتاب تنها میتواند رهنمای علاقه مندان باشد . سفینه موسیقی هم برای رونده گان راه موسیقی کلاسیک رهنمای خوبی شده میتواند ، اما از آنجا که موسیقی با آواز ، با سر ، تال و ده ها باریکی و ظرافت دیگر توأم است ، آواز خوان حتماً به استاد ضرورت خواهد داشت تا تیوری با عمل بکار بیفتند .

سوال) آیا شما هنوز هم آماده ی تدریس مبادی موسیقی برای علاقه مندان هستید ؟

جواب) حتماً . با آنکه بیشتر از هشتاد سال دارم ، ولی هنوز مشتاق آموختاندن میباشم . من حاضرم هر موقع در خدمت اولاد وطن باشم ، به شرط آنکه علاقه مندان واقعی حاضر باشند و موانع دیگر وجود نداشته باشد . من نه تنها در کابل ، بلکه حتا در دهلی ، آنگاه که مهاجر بودم و چند سال قبل در خود کانادا هم اقدام به برگزاری کورس موسیقی نمودم ، مگر در آن سالها ، تعداد علاقه مندان کمتر بود .

سوال) استاد ! وضع موسیقی اصیل افغانستان در سالهای اخیر را چگونه ارزیابی میکنید ؟

جواب) همانطور که وضع کشور بصورت کل ، ابتر است ، وضع موسیقی ما نیز حال زاری دارد ، بیشتر ازین چه عرض کنم .

استاد عبداللطیف پاکدل ! از معلومات شما برای خواننده گان و علاقه مندان عزیز تشکر می‌کنم و برای تان درازی عمر و موفقیت بیشتر آرزو مینمایم . (پایان)